



METODOLOGIJA GEOGRAFIJE

STJEPAN ŠTERC

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

GEOGRAFSKI ODSJEK

- ◉ *Čime se bavimo?*
- ◉ *Što želimo?*
- ◉ *Kako razmišljamo?*
- ◉ *Kako nas prepoznaju?*
- ◉ *Kome trebamo?*
- ◉ *Gdje nam je mjesto?*
- ◉ *Što nam je činiti?*
- ◉ *Imamo li snage za izazove?*
- ◉ *Možemo li promijeniti pristup i predodžbe?*
- ◉ *Trebamo li mijenjati sebe ili druge?*

Geografski identitet

- ⦿ Jasnoća
- ⦿ Prepoznavanje
- ⦿ Razlikovanje
- ⦿ Određenje
- ⦿ Cjelovitost
- ⦿ Posebnost
- ⦿ Skup obilježja (značajki, pojmova, kategorija, percepcija, spoznaja) prema kojima je geografija znanost.

Predmet istraživanja

Načini istraživanja

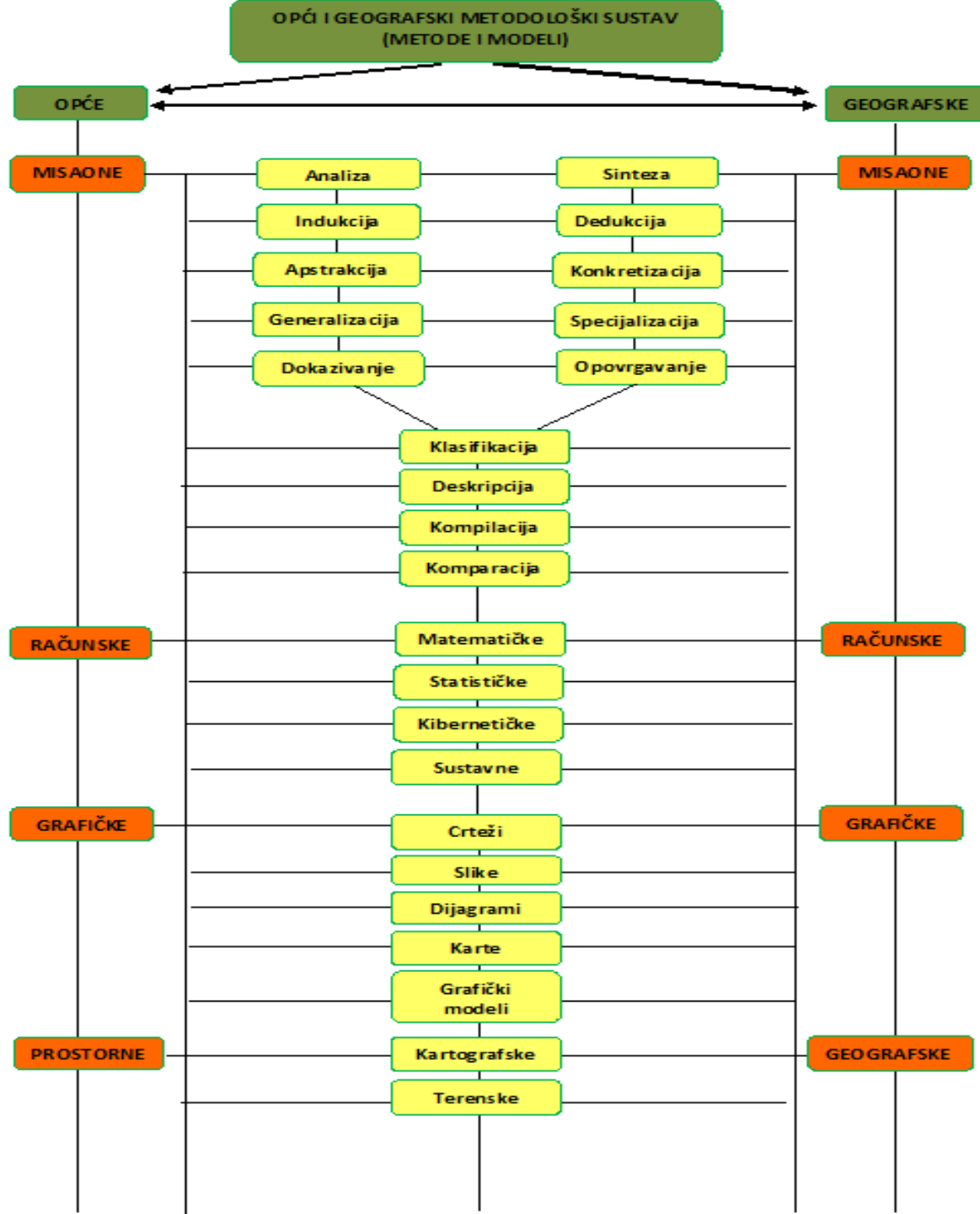
**OSNOVE
IDENTITETA**

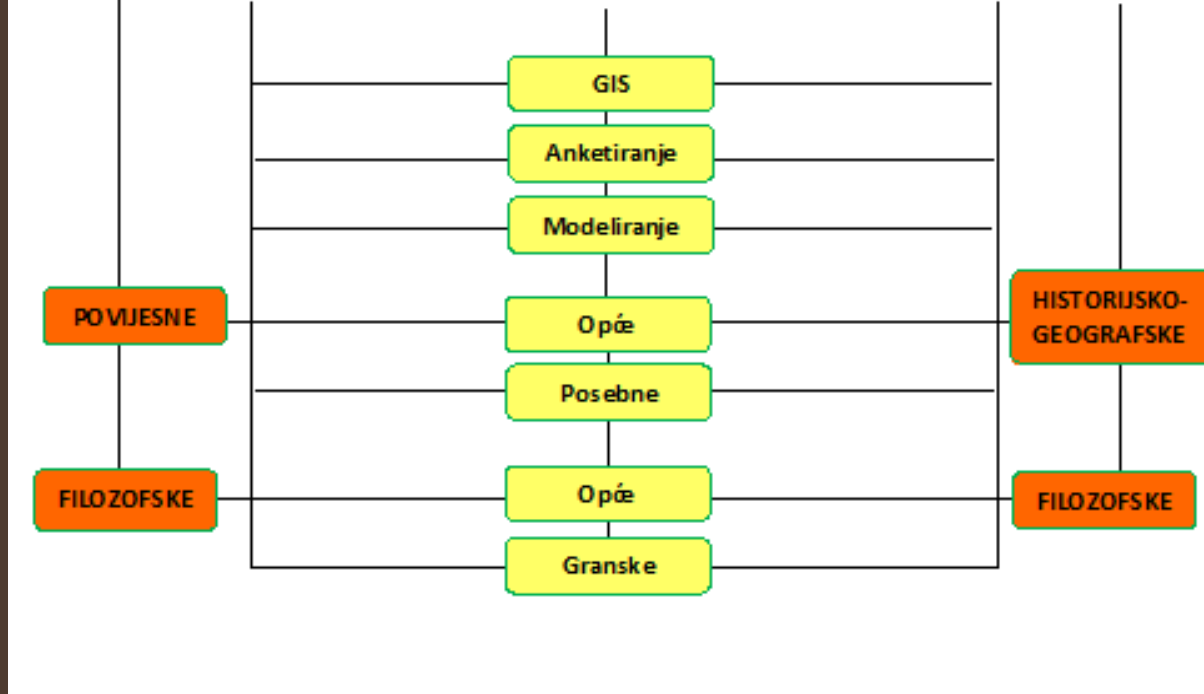


**POSEBNOST
GEOGRAFIJE**

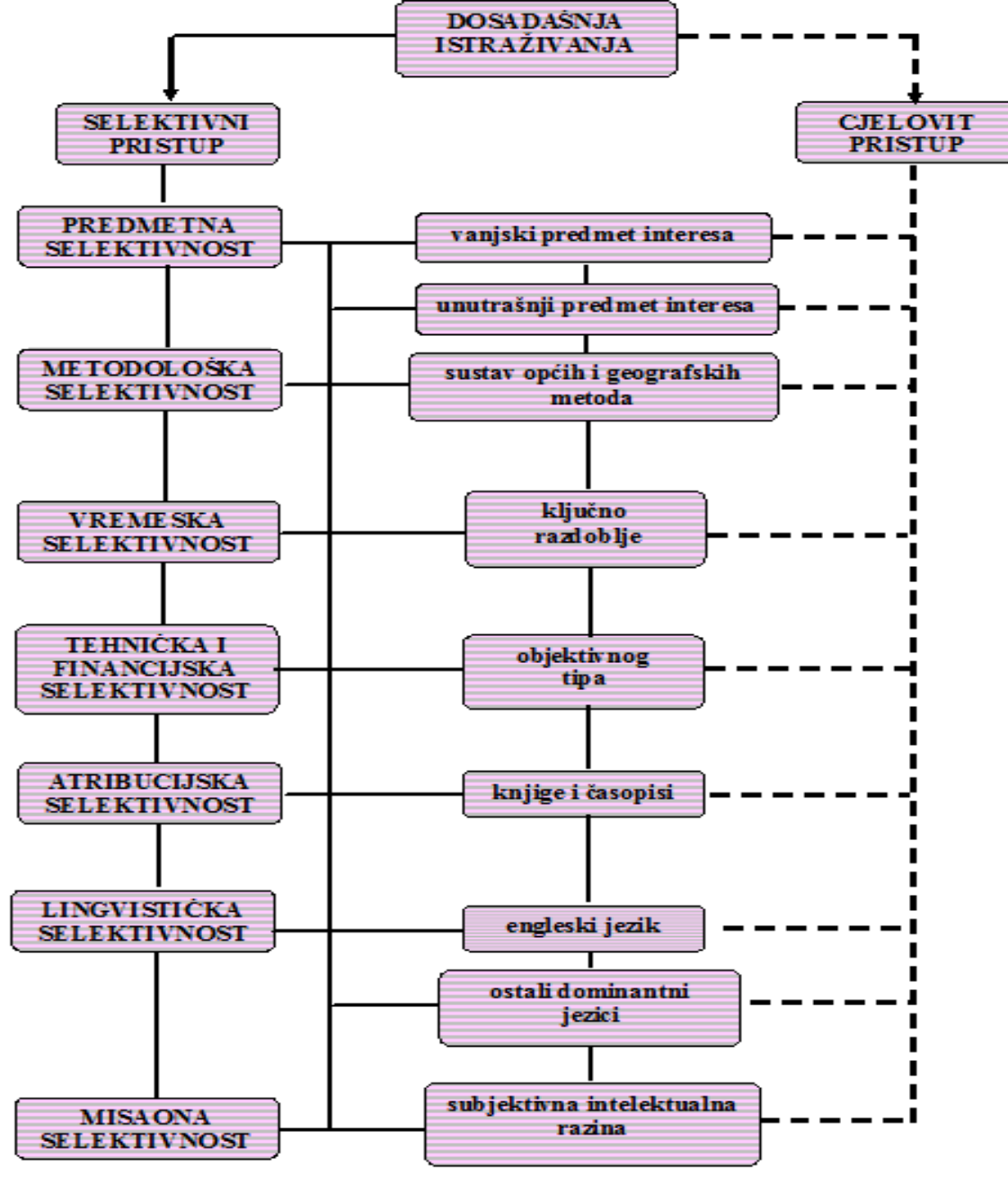
Položaj u sustavima

Vještine istraživanja

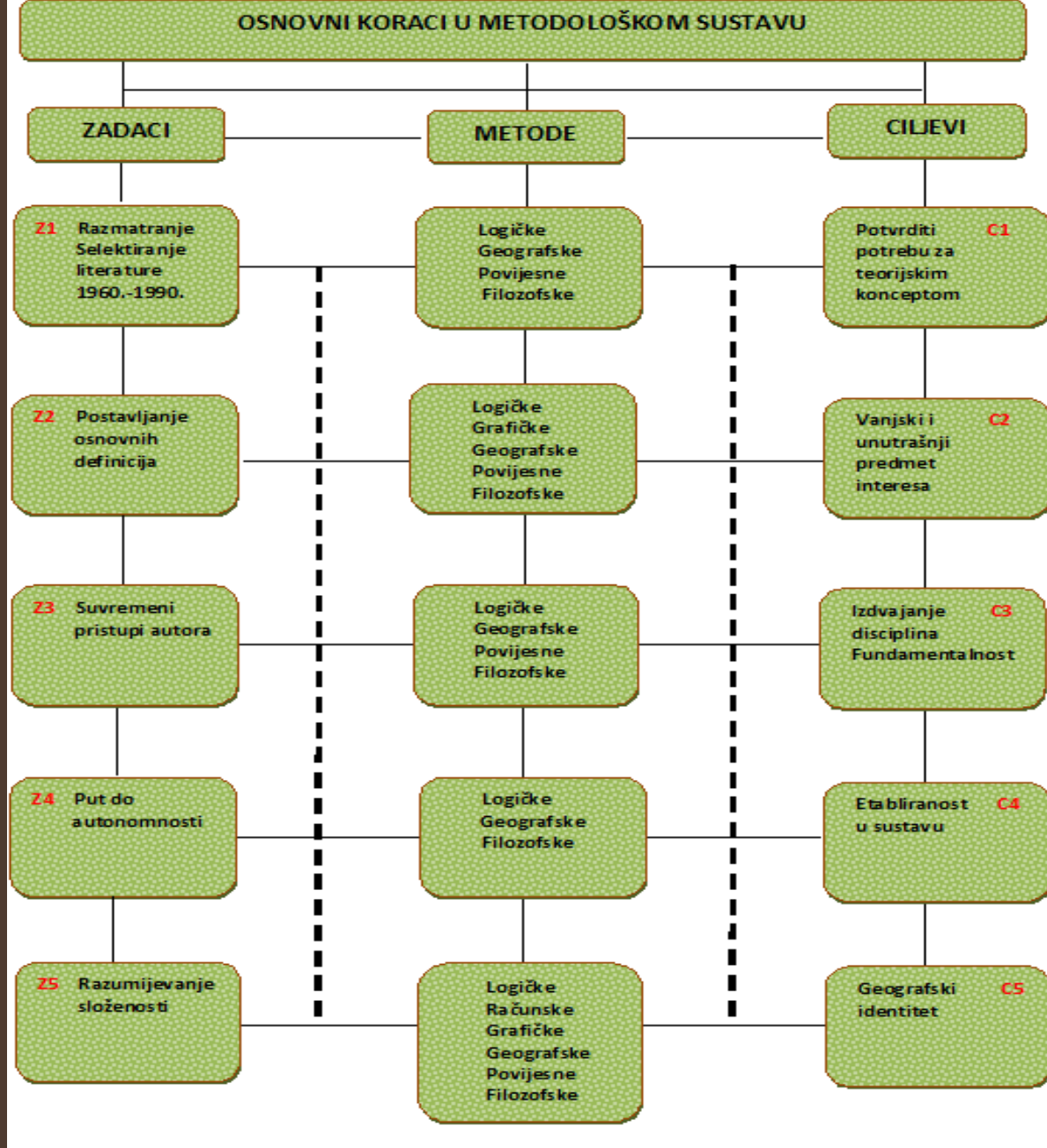




Sustav općih i geografskih metoda



Bibliografsko selektiranje



Osnovni postupci u metodološkom sustavu

- ◎ **H 1.** Geografski i demogeografski identitet je jasno, nedvosmisleno i primarno određen vanjskim i unutrašnjim predmetom interesa kojeg čine geografski prostor na Zemljinoj površini (vanjski predmet interesa i za geografiju i za demogeografiju) i sadržaji, procesi, veze, odnosi i modeli u tom prostoru (unutrašnji predmet interesa za geografiju, a sadržaji, veze, procesi, odnosi i modeli što ih stanovništvo razvija u tom prostoru na Zemljinoj površini za demogeografiju).
- ◎ **H 2.** Geografski se vanjski predmet interesa (geografski prostor na Zemljinoj površini), od postanka civilizacije i izdvajanja geografije kao znanosti, na razvojnem povijesnom putu stalno smanjivao, a unutrašnji predmet interesa povećavao, postajao sve složenijim i važnijim za istraživanje.
- ◎ **H 3.** Neodređenost i velika širina geografskog teorijskog koncepta i vanjskog i pogotovo unutrašnjeg predmeta istraživanja, postavljenog u literaturi i pristupima, bitno je utjecala na neprepoznatljiv položaj i neodgovarajuće značenje geografije u znanstvenom, obrazovnom i društvenom sustavu. Sam predmet nije sporan, ali zahtijeva jasnu definiciju, određenje i identifikaciju.

- ◎ **H 4.** Neospornost geografskog predmetnog identiteta (jasno postavljenog i prihvaćenog) treba stalno potvrđivati razvijanjem metoda svojstvenih prostornim analizama, posebno računskih, grafičkih, kartografskih i GIS metoda, jer procese, veze i odnose treba mjeriti, naročito njihov smjer i intenzitet.
- ◎ **H 5.** Geografija kao znanost i kao obrazovni predmet po ničem nisu sporni kad se postavi jasna identifikacija; niti po istraživačkom objektu, niti po značenju, niti po potrebi razumijevanja objektivne stvarnost, niti po velikoj složenosti i uvjetovanosti, niti po mogućnostima razvoja spoznaje. Sporna je jedino po korištenju i razvoju metodološkog sustava i po subjektivnim slabostima aktera.
- ◎ **H 6.** Geografski unutrašnji predmet interesa ubraja se među najsloženije uopće u znanosti jer sadržaje, procese, veze, odnose i modele u geografskom prostoru na Zemljinoj površini razvija čovjek kao pojedinac i u zajednici kroz cijelu povijest, ostavljajući za sobom nove materijalizirane forme ili tragove i na prirodnoj (primarnoj) osnovi i na svim njezinim transformiranim oblicima.

- ◎ **H 7.** Geografski identitet, odnosno njegov oblik nižeg reda veličine prostorni identitet, su u nizu različitih identifikacija primarni, i po nizu ključnih kriterija i složenosti ubrajaju se u primarne identitete, ma kako to teško prihvaćali drugi čiji je predmet istraživačkog interesa manje složen.

Identitet općenito-sociološki pristup

- Geografski identitet- identitet geografskog prostora
 - identitet geografskog područja
- Formalna identifikacija- područna
 - granska
- Dualizam naziva
- Identitet geografskih disciplina- osnovna uvjetovanost

Područna identifikacija-interdisciplinarno područje:

kognitivna znanost-geografija-integrativna bioetika-
kroatologija-obrazovne znanosti-rodni studiji-
biotehnologija u medicini-projektni menadžment

- 1. Geografija je jedina tradicionalna znanost od početaka znanstvenih podjela u interdisciplinarnim područjima.
- 2. Geografija je jedina znanost koja u interdisciplinarnim područjima ima podjelu na grane, iako ne potpunu i logičnu.
- 3. Geografija je jedina znanost u interdisciplinarnim područjima koja proučava prostor, kojeg za sada nazovimo euklidski prostor na Zemljinoj površini.
- 4. Geografija je jedina znanost u interdisciplinarnim područjima koja se bavi odnosom prirodne osnove i društvene nadgradnje.
- 5. Geografija je jedina znanost u interdisciplinarnim područjima koja je dio tradicionalnog obrazovnog sustava i svrstana uz konkurentske i još uvijek nedefinirane obrazovne znanosti.
- 6. Geografija je jedina znanost u interdisciplinarnim područjima koja je bila u nekoliko područja ranije (području prirodnih znanosti-u cjelini i dijelom, području društvenih znanosti-dijelom i u oba područja-dijelom).
- 7. Geografija je jedina znanost u interdisciplinarnim područjima koja može povezivati u istraživačkom pristupu predmetna područja prirodnih, društvenih i humanističkih znanosti, što je njezino bogatstvo i vrijednost iz kojeg treba derivirati pristup, značenje, položaj, projekcija razvoja i studijske i organizacijske forme.
- 8. Geografija je jedina znanost u interdisciplinarnim područjima koja ne zna gdje se nalazi obzirom na njezina lutanja po područjima kroz dokumente.
- 9. Sva polja u interdisciplinarnim područjima na neki način dijele svoj predmet istraživanja s drugim znanostima iz kojih su se razvila kroz novi metodološki sustav, osim naravno geografije koja bi to valjda u budućnosti trebala.

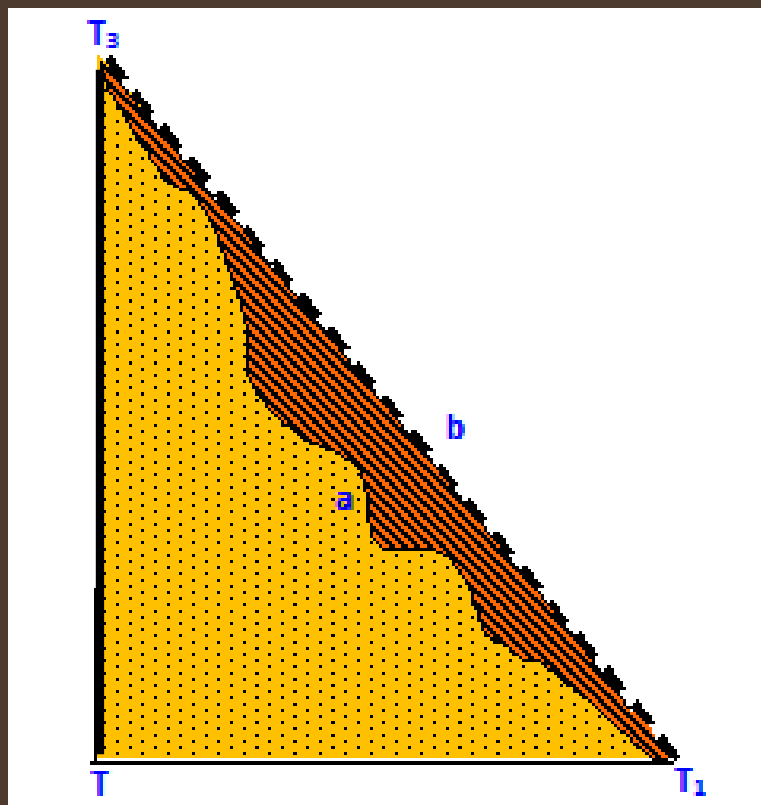
Granska identifikacija

- ❖ Demografija- opća demografija
 - demografske metode i modeli
 - demografske teorije
 - demografska povijest
 - posebne demografije
 - demografska statistika
- ❖ GEOGRAFIJA- fizička geografija
 - društvena geografija
 - regionalna geografija
 - primijenjena geografija

Prijedlog

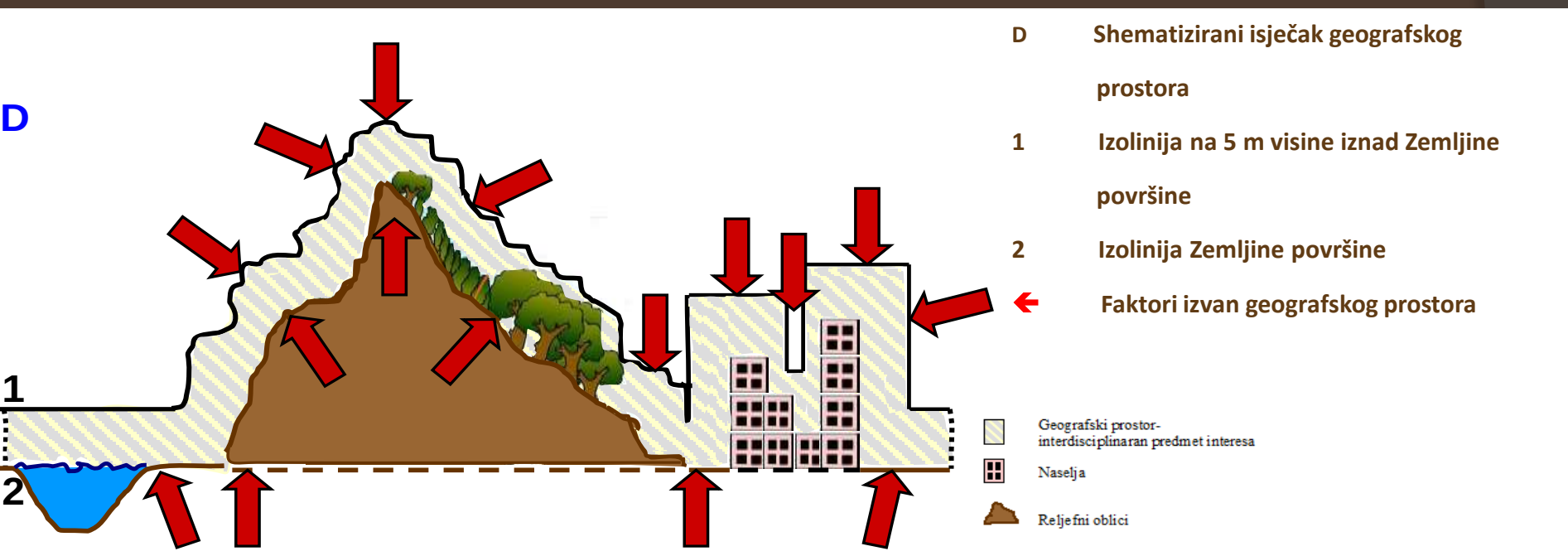
- ◎ Područni- Znanosti o Zemljinim prostorima
- ◎ Granski- opća geografija
 - teorijska geografija
 - geografske metode i modeli
 - fizička geografija
 - društvena geografija
 - regionalna geografija
 - primijenjena geografija
 - metodika geografije

- Kriza teorijskih koncepcija
- Teorijska prekretnica
- Vanjski objekt istraživanja

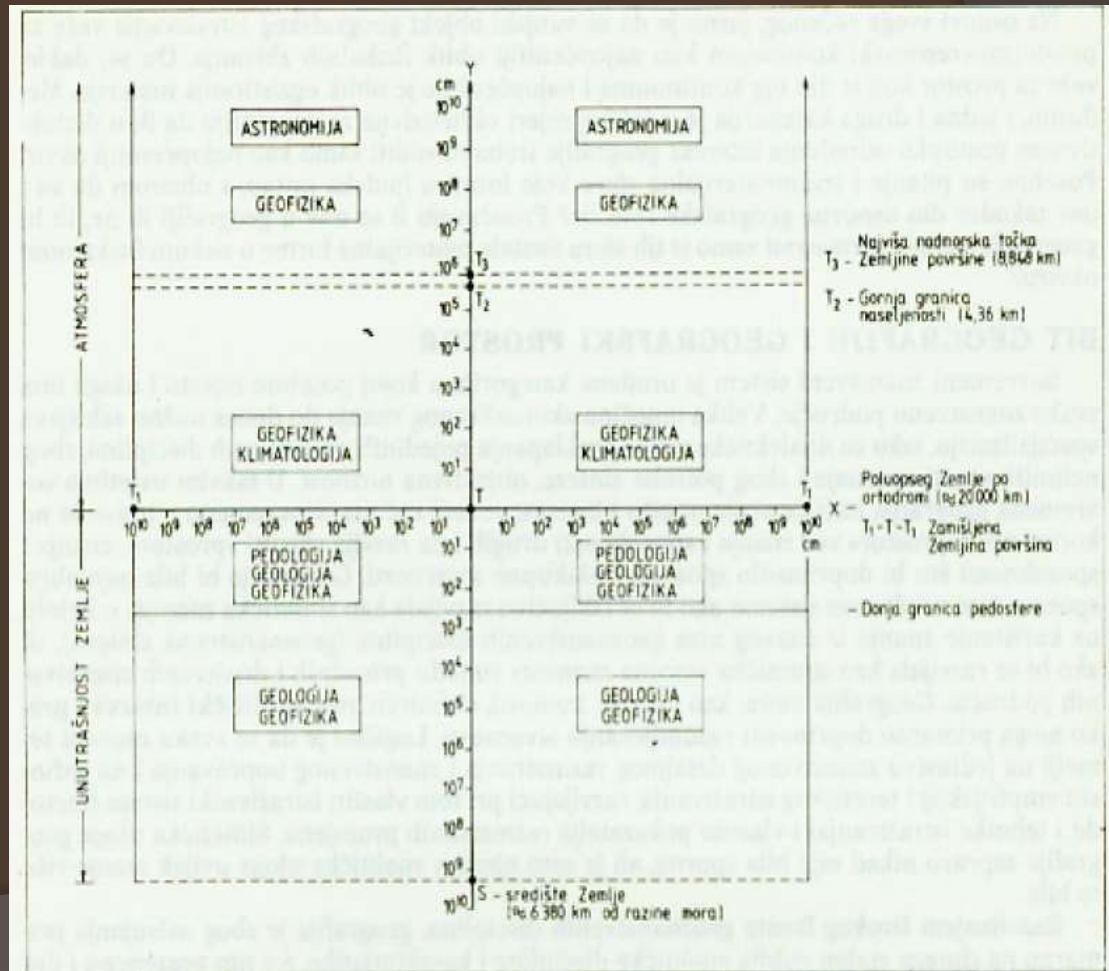


- T Točka T sa slike 4. na razini mora na kopnenom dijelu Zemlje. Ortogonalna projekcija točke T.
- T_3 Najviša točka na Zemlji.
- T_1 Kontakt mora i kopna. Projekcija kontaktne linije i točke.
- TT_1 Razina mora. Dio hipotetske plohe A sa slike 4. Horizontalna projekcija geopovršine T_1T_3a .
- T_1T_3a Dio stvarne geopovršine.
- TT_1T_3a Dio geoprostora. Unutrašnjost Zemlje irelevantna za geografiju.
- T_1T_3a Perspektivna projekcija geopovršine a iz točke T.
- T_1T_3ab Dio realnog i geografskog prostora.

- Antroposfera- geosfera- geoprostor- čovjekov
geoprostor- realni geoprostor- potencijalni geografski
prostori- geografski prostori
- Geopovršina- geografska površina- granična minimalna
geografska površina



- Pitanje stvarnosti
- Pitanje definicije



Fundamentalne geografske kategorije

- Geografska površina- geopovršina
- Geografski prostor- površina
 - prostor
 - prostorno-vremenski kontinuum
 - geografski prostor
- Geografski prostor- fizički okvir zbivanja
 - sadržaji, procesi, veze, odnosi, modeli
- Unutrašnji predmet interesa- jedinstvo, autonomnost, razlikovanje

Fundamentalnost geografskih disciplina

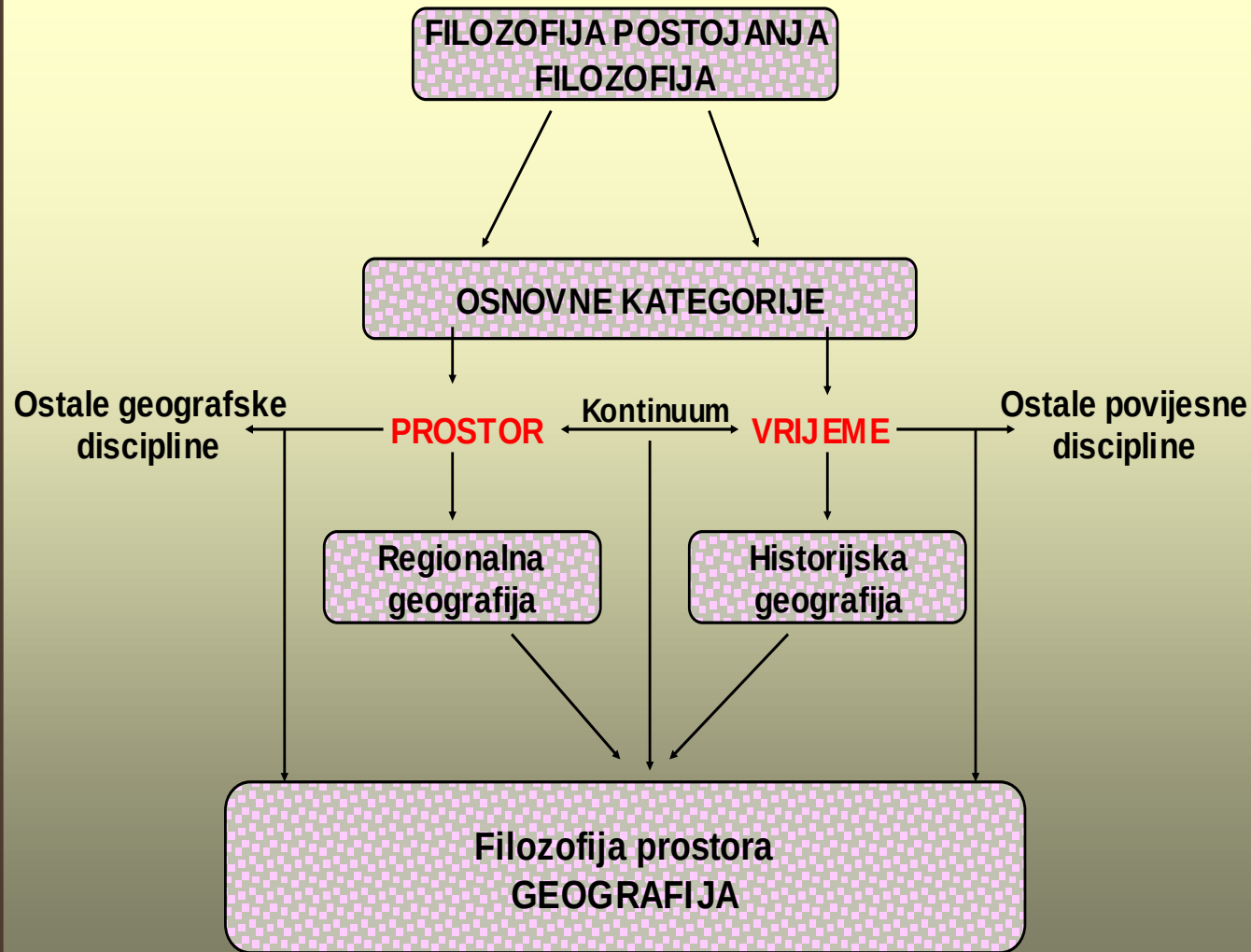
◎ Primarna fundamentalnost

- uvjetovanost u cijelom geografskom prostoru
 - stanovništvo
 - reljef

◎ Sekundarna fundamentalnost

- prostor
- vrijeme

◎ Identifikacija geografskih disciplina



Sekundarna fundamentalnost

- ⦿ Nužnost stupnjevanja u znanstvenom pristupu
- ⦿ Teorijsko-koncepcijski razvoj geografije
- ⦿ Organizacijski i studijski razvoj geografije
- ⦿ Javnost geografskih istraživanja
- ⦿ Programi i projekti

Prihvatljivost identifikacijskog modela

● Definicija i identifikacija geografije

„Geografija je znanost (polje) u interdisciplinarnim znanstvenim područjima (ali bi mogla biti i zasebno znanstveno područje) koja putem jedinstvenoga sustava fizičko-geografskih i/ili socijalno-geografskih disciplina proučava, pojašnjava, planira i predviđa postojeće i nove odnose i odraze u geografskom prostoru (sadržaji, procesi, veze, odnosi i modeli; postojeći i/ili materijalizirani u novom obliku i na drugom mjestu na geografskoj površini), nastale prožimanjem prirodnih elemenata (faktora) i/ili društvenih faktora (elemenata), s ciljem otkrivanja, objašnjavanja, postavljanja i predviđanja zakonitosti u procesu njihovog funkcioniranja, transformiranja, valoriziranja, nastajanja i nestajanja”

○ Definicija i identifikacija demogeografije

„Demogeografija je znanstvena disciplina u društvenoj grani geografskog znanstvenog polja, u okviru interdisciplinarnih znanstvenih područja, koja putem jedinstvenoga metodološkog sustava proučava, pojašnjava, planira i predviđa postojeće i nove odnose i odraze u geografskom prostoru (sadržaji, procesi, veze, odnosi i modeli; postojeći i/ili materijalizirani u novom obliku i na drugom mjestu na geografskoj površini), nastale prožimanjem prirodnih elemenata (faktora) i/ili društvenih faktora (elemenata) i stanovništva, s ciljem otkrivanja, objašnjavanja, postavljanja i predviđanja zakonitosti u procesu njihovog funkcioniranja, transformiranja, valoriziranja, nastajanja i nestajanja”.

Pitanje jednostavnosti i definicije

● Geografija

„Geografija je znanost koja se bavi proučavanjem materijaliziranih odnosa i odraza prirodne osnove i/ili društvene nadgradnje u geografskom prostoru”.

● Demogeografija

„Demogeografija je geografska znanstvena disciplina koja se bavi proučavanjem materijaliziranih odnosa i odraza prirodne osnove i/ili društvene nadgradnje i stanovništva u geografskom prostoru”.

Modelska primjenjivost na nove discipline

● Geografija sporta

„Geografija sporta je znanstvena disciplina u društvenoj grani geografskog znanstvenog polja, u okviru interdisciplinarnih znanstvenih područja, koja putem jedinstvenoga metodološkog sustava proučava, pojašnjava, planira i predviđa postojeće i nove odnose i odraze u geografskom prostoru (sadržaji, procesi, veze, odnosi i modeli; postojeći i/ili materijalizirani u novom obliku i na drugom mjestu na geografskoj površini), nastale prožimanjem prirodnih elemenata (faktora) i/ili društvenih faktora (elemenata) i sporta i sportskih zbivanja, s ciljem otkrivanja, objašnjavanja, postavljanja i predviđanja zakonitosti u procesu njihovog funkcioniranja, transformiranja, valoriziranja, nastajanja i nestajanja”.

ZAKLJUČAK

- 1. Vanjski i unutrašnji predmet interesa- geografska posebnost.
- 2. Vanjski se predmet geografskog interesa kroz povijest smanjivao, a unutrašnji povećavao.
- 3. Predmet geografskog interesa nikad nije bio sporan, već njegova identifikacija.
- 4. Jasno identificiran predmet zahtijeva razvitak autonomnog metodološkog sustava.
- 5. Neprepoznatljivost geografije vezana je za razvoj metodološkog sustava i subjektivne slabosti.
- 6. Unutrašnji predmet geografskog interese ubraja se među najsložnije istraživačke izazove.
- 7. Geografski je identitet primaran u objektivnoj stvarnosti.